EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 17. 12. 2013
COM(2013) 755 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu v prípade mäsa, ktoré sa používa ako zložka

{SWD(2013) 437 final}

OBSAH

1. Úvod ... 2
2. Povinné označovanie pôvodu – stručný prehľad ... 2
3. Potravinový dodávateľský reťazec EÚ s mäsom, ktoré sa používa ako zložka ... 3
3.1. Prehľad odvetvia EÚ ... 3
3.2. Spotreba mäsa a výrobkov s obsahom mäsa ... 3
3.3. Výroba a vyhliadky ... 3
3.4. Štruktúra odvetvia výroby mäsa v EÚ ... 4
3.5. Existujúce systémy vysledovateľnosti EÚ ... 5
4. Postoj spotrebiteľov k povinnému označovaniu pôvodu mäsa, ktoré sa používa ako zložka ... 6
5. Možné scenáre a spôsoby označovania pôvodu týkajúce sa uvádzania označovania pôvodu mäsa, ktoré sa používa ako zložka ... 7
6. Analýza vplyvov, nákladov a prínosov jednotlivých scenárov ... 8
6.1. Vplyv na správanie spotrebiteľov ... 8
6.2. Hospodársky vplyv ... 9
6.2.1. Prevádzkové náklady prevádzkovateľov potravinárskych podnikov ... 9
6.2.2. Konkurencieschopnosť, obchodné a investičné toky ... 9
6.2.3. Administratívne zaťaženie podnikov ... 10
6.2.4. Zaťaženie verejných orgánov ... 10
6.2.5. Náklady pre spotrebiteľov a možný sociálny vplyv ... 11
6.2.6. Vplyv na životné prostredie ... 11
6.3. Výhody a nevýhody jednotlivých možností označovania pôvodu v scenároch 2 a 3 11
7. Záver ... 13

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu v prípade mäsa, ktoré sa používa ako zložka

1. ÚVOD

Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom (ďalej len "nariadenie")[1], ktoré nadobudne účinnosť 13. decembra 2014, sa zavádza súbor ustanovení o označovaní pôvodu balených potravín určených na zásobovanie pre konečných spotrebiteľov alebo zariadenia spoločného stravovania. V článku 26 ods. 6 nariadenia sa od Komisie požaduje, že má predložiť správu Európskemu parlamentu a Rade o možnom rozšírení povinného označovania pôvodu v prípade mäsa, ktoré sa používa ako zložka v balených potravinách.

Touto správou sa plní táto povinnosť. Pokrýva všetky druhy mäsa (napr. hovädzie, bravčové, hydinu, ovčie a kozie mäso, divinu, králičie mäso, konské mäso) používané ako zložka v balených potravinách.

Hlavné ciele tejto správy sú tieto:

– posúdiť postoj spotrebiteľov k povinnému označovaniu pôvodu mäsa, ktoré sa používa ako zložka;

– preskúmať uskutočniteľnosť takéhoto označovania a

– analyzovať náklady a prínosy zavedenia takýchto opatrení vrátane právneho vplyvu na vnútorný trh a vplyvu na medzinárodný obchod.

Prílohu k nej tvorí pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sú uvedené podrobné informácie na podporu záverov uvedených v tejto správe.

2. POVINNÉ OZNAČOVANIE PÔVODU – STRUČNÝ PREHĽAD

Povinné označovanie pôvodu sa pred prijatím nariadenia uplatňovalo na určité potraviny. Označovanie pôvodu je v súčasnosti povinné pre nespracované hovädzie mäso a výrobky z neho (napr. mleté hovädzie mäso)[2] v dôsledku krízy spôsobenej bovinnou spongiformnou encefalopatiou, balenú dovážanú hydinu, med, ovocie a zeleninu, ryby a olivový olej.

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004, (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 18).

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 zo 17. júla 2000, ktorým sa zriaďuje systém identifikácie a registrácie hovädzieho dobytka, o označovaní hovädzieho mäsa a výrobkov z hovädzieho mäsa, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 850/97 (Ú. v. ES L 204, 11.8.2000, s. 1).

V nariadení sa zavádzajú osobitné ustanovenia o označovaní pôvodu potravín na horizontálnom základe. Patria sem najmä:

– V článku 26 ods. 2 písm. b) nariadenia sa vyžaduje povinné označovanie pôvodu **baleného nespracovaného** bravčového, hydinového, ovčieho a kozieho **mäsa**. Postupy pre toto povinné označovanie pôvodu sa stanovia vo vykonávacom akte Komisie.

– V článku 26 ods. 3 nariadenia sa stanovuje, že v prípade, že sa uvádza pôvod potraviny a nie je taký istý ako pôvod jej základnej zložky, uvedie sa aj pôvod základnej zložky alebo sa uvedie, že je iný ako pôvod potraviny. Postupy pre uplatňovanie týchto pravidiel sa zároveň stanovia vo vykonávacom akte Komisie.

3. POTRAVINOVÝ DODÁVATEĽSKÝ REŤAZEC EÚ S MÄSOM, KTORÉ SA POUŽÍVA AKO ZLOŽKA

3.1. Prehľad odvetvia EÚ

Mäsospracujúci priemysel EÚ zahŕňa viac ako 13 000 spoločností. Odvetvie zamestnáva približne 350 000 ľudí a dosahuje obrat vo výške 85 miliárd EUR.

Mäsový dodávateľský reťazec pre mäso, ktoré sa má použiť ako zložka, je heterogénny, pokiaľ ide o zúčastnené strany a aj o výrobky. Výrobky môžu zahŕňať relatívne jednoduché mäsové prípravky, napr. čerstvé mäso s korením/prísadami, ale aj mimoriadne komplikované výrobky s obsahom mäsa, najmä v prípade mäsových výrobkov a viaczložkových potravín s mäsovými zložkami. Okrem toho je dodávateľský reťazec pre mäso, ktoré sa používa ako zložka, pomerne zložitý a zdĺhavý, zahŕňa viaceré kroky vo výrobe a uvádzaní konečných výrobkov na trh.

3.2. Spotreba mäsa a výrobkov s obsahom mäsa

Prevažná väčšina spotrebiteľov EÚ (83 %) konzumuje mäso najmenej dvakrát až trikrát týždenne[3]. Okrem toho 88 % spotrebiteľov EÚ-27 kupuje balené mäso[4]. Väčšinou ide o bravčové mäso (49 %), hydinu (29 %) a hovädzie mäso (19 %), zatiaľ čo jahňacie, baranie, kozie mäso a iné druhy mäsa predstavujú len 3 % spotreby mäsa EÚ[5].

3.3. Výroba a vyhliadky

Vo všeobecnosti sa 30 až 50 % celkového objemu mäsa z jatočných zvierat spracúva na mäsové zložky pre potraviny (väčšinou do mletého mäsa/mäsových prípravkov/mäsových výrobkov). Celkovo sa odhadom 70 % výrobného objemu spracovaného mäsa EÚ vyrába z bravčového mäsa, po ňom nasleduje hydina (18 %), hovädzie mäso (10 %) a iné druhy mäsa (2 %). V roku 2012 bola v EÚ celková produkcia čerstvého mäsa v objeme 43,5 milióna ton ekvivalentu hmotnosti jatočného tela (približne 33,8 milióna ton ekvivalentu vykosteného mäsa). Podľa

[3] Posúdenie vplyvu – pracovný dokument útvarov Komisie – povinné označovanie pôvodu nespracovaného bravčového mäsa, hydiny, ovčieho a kozieho mäsa, ešte nezverejnený.

[4] Správa Komisie o fungovaní trhu s mäsom pre spotrebiteľov v Európskej únii, máj 2013, na adrese: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/docs/mms_commission_report_en.pdf.

[5] Posúdenie vplyvu – pracovný dokument útvarov Komisie – povinné označovanie pôvodu nespracovaného bravčového mäsa, hydiny, ovčieho a kozieho mäsa, ešte nezverejnený.

strednodobých trhových predpovedí sa celková výroba mäsa EÚ po zvýšení v rokoch 2010 a 2011 v nasledujúcich dvoch rokoch zníži o 2 %. Celková výroba mäsa sa má po tomto znížení v nasledujúcom desaťročí stabilne zotavovať a v roku 2022 má dosiahnuť takmer 45 miliónov ton, čo je približne rovnaká úroveň, aká bola zaznamenaná v roku 2011[6].

3.4. Štruktúra odvetvia výroby mäsa v EÚ

Odvetvie spracovania mäsa v EÚ sa vyznačuje nízkou úrovňou koncentrácie, väčšinu podnikov tvoria malé a stredné podniky (MSP) (90 %). Tieto MSP sú vysoko špecializované a fungujú nezávisle v rôznych stupňoch dodávateľského reťazca. Navyše vertikálna integrácia je obmedzená, najmä v odvetviach bravčového a hovädzieho mäsa. Vertikálna integrácia je zvyčajne rozšírenejšia v odvetví hydiny.

Spracovatelia mäsa zvyknú suroviny obstarávať najmä od obchodníkov na krátkodobých (spotových) trhoch. Väčšie vertikálne integrované spoločnosti zvyčajne nakupujú od bitúnkov/rozrábkarní a obchodníkov.

Rozhodnutia o výbere zdroja, a aj časté zmeny v mixe dodávateľov, závisia od dostupnosti vhodných surovín v dostatočných množstvách, štandardných kvalitatívnych špecifikácií určených podľa kvalitatívnych špecifikácií konečných výrobkov, konkurenčnej ceny a potreby rýchlo sa prispôsobiť prípadným nedostatkom, narušeniam trhu a/alebo kolísaniam cien zmenou dodávateľov. Pokiaľ ide o postupy odoberania, spracovatelia mäsa EÚ zvyčajne získavajú nespracované mäso a iné mäsové zložky z viacerých zdrojov. Dodávky od viacerých dodávateľov v rámci EÚ sú bežnou praxou v prípade výrobkov založených na bravčovom mäse, zatiaľ čo k dodávkam od viacerých dodávateľov z EÚ a z krajín mimo EÚ najčastejšie dochádza v prípade výrobkov založených na hovädzom mäse a hydine. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov, a najmä MSP, zvyknú meniť svojich dodávateľov tri a viac ráz za rok, aby mali zaručenú primeranú úroveň surovín za prijateľnú cenu.

Keď spoločnosti spracujú mäsové zložky a zapracujú ich do výrobkov s obsahom mäsa, tieto výrobky potom predávajú maloobchodníkom/zariadeniam spoločného stravovania/mäsiarom, či už krájané a/alebo balené, alebo nie.

Z dôvodu charakteristík odvetvia spracovania mäsa EÚ a jeho komplexnosti sa zdá, že dopyt spracovateľov po informáciách o pôvode mäsových zložiek je obmedzený. Väčšinou ide o špecifické mäsové prípravky pochádzajúce z jedného kusu mäsa (napr. sušená šunka) alebo výrobky, pre ktoré je mäso zahraničného pôvodu špecifickou podmienkou výrobného postupu.

V prípade väčšiny výrobkov suroviny vstupujú do spracovateľskej fázy už nakrájané, zmiešané a/alebo orezané. Aj keď pred dovezením do spracovateľského podniku suroviny nie sú vo forme odrezkov[7] alebo sa nemiešajú, častým prípadom je mix surovín od rôznych dodávateľov.

Výrobcovia viaczložkových potravín s mäsovými zložkami obstarávajú suroviny od širokej škály dodávateľov z celého potravinového reťazca (napr. rozrábkarne, spracovatelia, výrobcovia mechanicky separovaného mäsa, veľkoobchodníci alebo obchodníci); títo prevádzkovatelia nemajú dostatok vyjednávacej sily, aby mohli

[6] GR AGRI 2013: Vyhliadky pre poľnohospodárske trhy a príjmy v EÚ na roky 2012 – 2020, 2013.

[7] Odrezky sú často zvyšky potom, čo sa jatočné telo pokrája na kusy, ktoré môžu mať vysokú hodnotu.

svojim dodávateľom predpísať označovanie pôvodu, keďže dodávané množstvá sú pomerne malé v porovnaní s inými hlavnými kupujúcimi.

Bitúnky a rozrábkarne sú hlavnými subjektmi na odovzdávanie informácií o pôvode ďalším zúčastneným stranám v potravinovom reťazci. Čím vyšší stupeň vertikálnej integrácie a čím väčšia veľkosť spoločnosti, tým jednoduchšie je zabezpečiť odovzdávanie informácií o pôvode v rámci potravinového reťazca. Naopak, čím komplexnejšie sú fázy porciovania a spracovania a čím je pokročilejšia úroveň spracovania, tým zložitejšia je vysledovateľnosť na účely označovania pôvodu.

Prieskum medzi MSP

Na začiatku roka 2013 sa uskutočnil špeciálny prieskum prostredníctvom siete Enterprise Europe Network na účely správy Komisie o možnosti rozšírenia povinného označovania pôvodu na mäso, ktoré sa používa ako zložka. V prieskume sa zúčastnilo 285 prevádzkovateľov potravinárskych podnikov z 27 členských štátov EÚ. Hlavné závery týkajúce sa štruktúry sektora možno zhrnúť takto:

* Približne 51 % opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov pôsobilo v sektore mäsa a výrobkov z hydinového mäsa, približne 33 % opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov pôsobilo v sektore výroby pripravených pokrmov a jedál, zatiaľ čo 31 % pôsobilo v sektore spracovania a konzervovania mäsa (niektorí prevádzkovatelia potravinárskych podnikov pôsobia vo viac ako jednom sektore). Takmer 80 % opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov tvorili výrobné podniky.

* Pokiaľ ide o umiestnenie obchodnej/komerčnej činnosti opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, 31 % z nich uviedlo, že 81 % – 100 % ich činnosti predstavuje miestna činnosť. V prípade 64 % opýtaných žiadna z ich výroby nie je opísaná ako „vo vnútri EÚ“ (t. j. je limitovaná v rámci členského štátu) a v prípade 72 % žiadna časť ich výroby nie je opísaná ako „mimo EÚ“.

* Pokiaľ ide o pôvod ich primárnych surovín, 20 % opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov identifikovalo svoje suroviny ako vnútroštátne, zatiaľ čo 44 % a 75 % opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov uviedlo, že takmer žiadne z ich surovín nemajú pôvod „vo vnútri EÚ“ a „mimo EÚ“ (v danom poradí).

* 58 % opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov nemá osobitné zariadenia na skladovanie surovín z rôznych zdrojov.

* Podľa opýtaných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov sú hlavnými výhodami vyplývajúcimi z informovania spotrebiteľa o pôvode mäsa najmä skutočnosti, že informovanie ubezpečuje o kvalite výrobku (61 %) a že pomáha pri rozlišovaní medzi dostupnými výrobkami (44 %).

3.5. Existujúce systémy vysledovateľnosti EÚ

Existujúce systémy vysledovateľnosti v EÚ nepostačujú na to, aby sa odovzdávali informácie o pôvode v rámci potravinového reťazca, a to z týchto dôvodov:

– Existujúca legislatíva EÚ o vysledovateľnosti je založená hlavne na potrebe zabezpečiť bezpečnosť potravín[8]. Nastavená je len na „jeden krok vzad – jeden krok vpred“ v potravinovom reťazci, t. j. prevádzkovatelia potravinárskych podnikov musia vedieť identifikovať podniky, ktorým boli ich výrobky dodané a vysledovať vstupy surovín od bezprostredných dodávateľov. V prípade potravín živočíšneho pôvodu sa uplatňujú požiadavky na odovzdávanie

[8] Článok 18 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín, (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1).

podrobnejších informácií v rámci potravinového reťazca[9]. V týchto požiadavkách na vysledovateľnosť sa však priamo nepočíta s informáciami o pôvode. Preto sa v súčasnosti na úrovni EÚ nepožaduje „kumulatívna vysledovateľnosť na účely stanovenia pôvodu“.

– V prípadoch, keď existujú systémy podrobnejšej vysledovateľnosti, tieto systémy sa líšia medzi jednotlivými živočíšnymi druhmi a pokrývajú len nespracovanú fázu (t. j. bitúnky/baliarne).

Celkovo sa z dôvodu štruktúry dodávateľského reťazca a absencie nejakého významného záujmu medzi podnikmi o tieto informácie tento prenos informácií o pôvode zvyčajne končí v skorších fázach dodávateľského reťazca (bitúnky a rozrábkarne).

4. POSTOJ SPOTREBITEĽOV K POVINNÉMU OZNAČOVANIU PÔVODU MÄSA, KTORÉ SA POUŽÍVA AKO ZLOŽKA

Podľa štúdie FCEC[10], je z 11 posudzovaných aspektov vo všeobecnosti piatym najdôležitejším aspektom, ktorý ovplyvňuje rozhodnutia spotrebiteľov o nákupe, pôvod potravinových výrobkov (47,4 %), nasledujúcim po chuti (82 %), dátumoch „dátum minimálnej trvanlivosti“/„spotrebujte do“ (62 %), vzhľade (61,3 %) a cene (48,3 %). Okrem toho podľa „spotrebiteľskej štúdie GfK o trhu s mäsom“[11] krajina pôvodu predstavuje štvrtý kľúčový aspekt v súvislosti s informáciami (z 15 aspektov v súvislosti s informáciami), ktoré spotrebitelia vyhľadávajú pri kúpe výrobkov s obsahom mäsa, t. j. 48 % spotrebiteľov EÚ, pričom medzi EÚ 15 a EÚ 12 nie sú veľké rozdiely. Pôvod nasleduje po dátumoch „dátum minimálnej trvanlivosti“/„spotrebujte do“ (68 %), cene za kilogram (67 %) a cene (67 %). Okrem toho je pravdepodobnejšie, že spotrebitelia EÚ vyhľadávajú informáciu o krajine pôvodu skôr pri nákupe čerstvého mäsa vrátane mäsových prípravkov (45 %) ako pri nákupe výrobkov na báze mäsa (38 %).[12]

Pri podrobnejšom preskúmaní rôznych druhov spracovaných masových výrobkov z výsledkov štúdie FCEC vyplýva, že pre viac ako 90 % respondentov zo skupiny spotrebiteľov je dôležité, aby pôvod bol označený.[13] Zo spotrebiteľskej štúdie FCECo krem toho vyplývajú tieto zistenia:

• Spotrebitelia majú z veľkej časti záujem dozvedieť sa viac o pôvode mäsa v prípade všetkých troch skupín výrobkov na báze mäsa;

---

9 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 931/2011 z 19. septembra 2011 o požiadavkách na vysledovateľnosť stanovených nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 v súvislosti s potravinami živočíšneho pôvodu, (Ú. v. EÚ L 242, 20.9.2011, s. 2).

10 Príloha D (spotrebiteľský prieskum) zatiaľ neuverejnenej štúdie s názvom „Study on the application of rules on voluntary origin labelling of foods and on the mandatory indication of country of origin or place of provenance of meat used as an ingredient“ (Štúdia o uplatňovaní pravidiel dobrovoľného označovania pôvodu potravín a povinného uvádzania krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu mäsa používaného ako zložka), (ďalej len „štúdia FCEC“). Vzhľadom na skutočnosť, že spotrebiteľský prieskum FCEC sa uskutočnil v období škandálu s konským mäsom (december 2012 – marec 2013), ktorý ovplyvnil dôveru spotrebiteľov v sektor s mäsovými výrobkami/ sektor s výrobkami s obsahom mäsa, nie je možné vylúčiť, že tento faktor mohol ovplyvniť výsledky štúdie.

11 Táto štúdia sa uskutočnila pred rokom 2013, t. j. pred škandálom s konským mäsom.

12 Pracovný dokument útvarov Komisie, s. 22 – 28.

13 Štúdia FCEC, s. 10.

- Spotrebitelia vo všetkých prípadoch uvádzajú najväčší záujem o informáciu o „*krajine, kde bolo mäso vyrobené*“: takmer polovica spotrebiteľov (priemer EÚ) vyžaduje túto úroveň podrobnosti údajov o pôvode, zatiaľ čo približne len jedna tretina spotrebiteľov požaduje nejakú inú úroveň podrobnosti (buď všeobecnejšiu, ako *„vyrobené v EÚ nebo mimo EÚ“*, alebo konkrétnejšiu, ako *„krajina, kde sa zviera narodilo/bolo chované/zabité“*);
- Vo všetkých prípadoch existujú značné rozdiely medzi členskými štátmi, keďže v niektorých členských štátoch spotrebitelia konzistentne uvádzajú väčší (alebo menší) záujem o informácie o pôvode ako v iných členských štátoch.[14]

Počas konzultácií vykonaných v minulosti a v súvislosti s mäsom a mäsovými výrobkami spotrebitelia takisto spájali pôvod s bezpečnosťou. Zatiaľ čo niektoré dôvody na to, aby sa vyžadovali informácie o pôvode potravín (napr. podpora miestnej výroby, vlastnosti výrobku, etické a environmentálne otázky), sú oprávnené, iné uvádzané dôvody nie sú relevantné. Tak je to najmä v tom prípade, keď je pôvod spojený s bezpečnosťou, keďže výrobky vyprodukované kdekoľvek v EÚ alebo dovezené do EÚ sú už podľa definície „bezpečné“.[15]

Spotrebitelia v súčasnosti kupujú mäso s označením pôvodu menej často, ako chcú, a to z dôvodu ceny. Citlivosť na ceny sa zároveň odráža hlavne v nízkej ochote spotrebiteľov platiť za označovanie pôvodu mäsa, ktoré sa používa ako zložka[16]. Ochota spotrebiteľov platiť výrazne klesá pri prvom zvýšení cien nad základnú cenu (+5 až 9 % v závislosti od úrovne požadovanej informácie), t. j. o 60 až 80 %, a ďalej klesá s každým ďalším zvýšením ceny. Tento trend platí pre všetky výrobky, ktoré pokrýva táto správa, bez výraznejších rozdielov medzi nimi.

Tieto zistenia potvrdzujú paradox alebo rozpor medzi záujmom spotrebiteľov o označovanie pôvodu a ochotou platiť za tieto informácie. Spotrebitelia by mali záujem o získanie informácií – čo možno najpodrobnejších – ak by sa tieto informácie poskytovali bez zvýšenia ceny. Spotrebitelia všeobecne nevedia o dodatočných nákladoch súvisiacich s označovaním pôvodu a domnievajú sa, že tieto náklady zahŕňajú len náklady navyše na farbu na tlač[17]. Tento paradox sa prejavuje aj v rozdiele, ktorý bol spozorovaný vo viacerých štúdiách, medzi úmyslami a skutočným nákupným správaním, pričom cena je dôležitý faktor, ktorý vysvetľuje tento rozdiel[18]. Ak má teda povinné označovanie pôvodu za následok zvýšenie ceny pre spotrebiteľov, spotreba potravín s mäsom, ktoré sa používa ako zložka, by sa mohla znížiť.

5. MOŽNÉ SCENÁRE A SPÔSOBY OZNAČOVANIA PÔVODU TÝKAJÚCE SA UVÁDZANIA OZNAČOVANIA PÔVODU MÄSA, KTORÉ SA POUŽÍVA AKO ZLOŽKA

Na účely tejto správy sa zdôrazňujú tieto scenáre[19]:

---

14 Tieto rozdiely sú podrobne opísané v pracovnom dokumente útvarov Komisie na s. 30 – 32.

15 Pozri dokument útvarov Komisie, s. 40.

16 Príloha D k štúdii *FCEC*“

17 „Štúdia o povinnom označovaní pôvodu bravčového mäsa, hydiny, ovčieho a kozieho mäsa“, LEI Wageningen University (2013).

18 Štúdia FCEC, s. 25.

19 Iné scenáre (t. j. povinné označovanie miesta pôvodu na vyššej alebo nižšej úrovni ako krajina, povinné označovanie pôvodu založené na rozdelení pôvodu na tri stupne – narodené, chované a zabité alebo

– scenár 1 – zachovanie označovania pôvodu na dobrovoľnom základe;

– scenár 2 – zavedenie povinného označovania pôvodu založené na a) EÚ/mimo EÚ alebo b) krajina EÚ/tretia krajina;

– scenár 3 – zavedenie povinného označovania pôvodu s uvedením členského štátu alebo tretej krajiny.

Na určenie pôvodu v scenároch 2 a 3 sa skúmali rôzne možnosti pre tri hlavné kategórie príslušných výrobkov v rastúcom poradí stupňa spracovania:

- Kategória I: mäsové prípravky a výrobky vyrobené z mechanicky separovaného mäsa:
  - pôvod podľa vymedzenia v Colnom kódexe, t. j. krajina, kde sa získala celá zložka, alebo krajina poslednej zásadnej premeny mäsovej zložky;
  - informácie o pôvode týkajúce sa pôvodu surovín, t. j. miesto minimálneho obdobia chovu pred zabitím a miesto zabitia.
- Kategória II: mäsové výrobky:
  - pôvod podľa vymedzenia v Colnom kódexe, t. j. krajina, kde sa získala celá zložka, alebo krajina poslednej zásadnej premeny mäsovej zložky;
  - informácie o pôvode týkajúce sa pôvodu surovín, t. j. miesto minimálneho obdobia chovu pred zabitím a miesto zabitia.
- Kategória III: viaczložkové potraviny s mäsovými zložkami:
  - pôvod podľa vymedzenia v Colnom kódexe, t. j. krajina, kde sa získala celá zložka, alebo krajina poslednej zásadnej premeny mäsovej zložky;
  - informácie o pôvode týkajúce sa pôvodu surovín, t. j. miesto minimálneho obdobia chovu pred zabitím a miesto zabitia.

6. ANALÝZA VPLYVOV, NÁKLADOV A PRÍNOSOV JEDNOTLIVÝCH SCENÁROV

6.1. Vplyv na správanie spotrebiteľov

Označovanie pôvodu poskytuje spotrebiteľom dodatočné informácie, aby sa mohli rozhodnúť na základe informácií o potravinách, ktoré si želajú zakúpiť a konzumovať. Označovanie pôvodu je celkovo spojené s radom pozitívnych atribútov vrátane kvality. Dosah označovania pôvodu na spotrebiteľov, pokiaľ ide o analýzu analýzu nákladov a prínosov, je ťažko odhadnúť.

V scenári 1 by sa informácie o pôvode mäsových zložiek spotrebiteľom neposkytovali systematicky. Ako taký nepredstavuje úplne uspokojivé riešenie požiadavky spotrebiteľov na informácie o pôvode, hoci lepšie zodpovedá nízkej ochote spotrebiteľov platiť za dodatočné informácie o pôvode.

V scenároch 2 a 3 by sa systematicky poskytovali spotrebiteľom informácie o pôvode mäsa, ktoré sa používa ako zložka. Scenár 2, keďže je menej informatívny ako scenár 3, sa môže považovať za príliš všeobecný a nie je hodný následného zvýšenia ceny. V scenári 3 by sa spotrebiteľom poskytovali zmysluplné informácie.

---

povinné označovanie pôvodu založené len na mieste narodenia, alebo mieste narodenia a zabitia alebo len mieste zabitia) sa považujú za neuskutočniteľné, a preto sa podrobnejšie neanalyzovali.

Možné zvýšenie ceny by však mohlo negatívne ovplyvniť spotrebu potravín obsahujúcich mäso.

6.2. Hospodársky vplyv

6.2.1. Prevádzkové náklady prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

Zo scenára 1 nevyplývajú žiadne prídavné prevádzkové úlohy v porovnaní so súčasnou situáciou. Mohol by byť vhodnejší v prípadoch, keď sa vo výrobnom procese mieša mäso s pôvodom z EÚ a s pôvodom mimo EÚ. Prevádzkové náklady (napr. výrobné náklady, náklady na obstarávanie a vysledovateľnosť) by sa zachovali na minime.

Scenáre 2 a 3 by priniesli prevádzkové výzvy a vyžadovali by si radikálne zmeny, najmä pokiaľ ide o mäsové zložky zmiešaného pôvodu (EÚ/mimo EÚ). Prevádzkovateľom potravinárskych podnikov by pravdepodobne vznikli značné dodatočné prevádzkové náklady, ako sú:

– Rozsah dodatočných nákladov by mohol byť rôzny, keďže by záviseli od konkrétnej prevádzkovej situácie príslušných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, príslušných živočíšnych druhov a typu existujúcich systémov vysledovateľnosti.

– Medzi najviac ovplyvnené nákladové položky by pravdepodobne patrili tieto: prispôsobenie obstarávacích postupov, možné zmeny mixu dodávateľov, prechod na menšie výrobné dávky, prispôsobenie výrobného postupu na dosiahnutie segregácie podľa pôvodu v priestoroch podniku, prispôsobenie balenia/označovania a vykonávanie/prispôsobenie systémov vysledovateľnosti.

– Zvýšené náklady pre scenár 2 by sa pravdepodobne pohybovali od zanedbateľných až do 25 %, zatiaľ čo pre scenár 3 by sa pravdepodobne pohybovali od +15 až 20 % až do 50 %. Zvýšené náklady na vysledovateľnosť sa odhadujú v rozpätí od +3 % do +10 % celkových výrobných nákladov.

– Pravdepodobne by bol negatívne ovplyvnený obchod s odrezkami a tukom. Vzhľadom na náročnosť vykonávania vhodného systému vysledovateľnosti by prevádzkovatelia potravinárskych podnikov tieto výrobky pravdepodobne používali čoraz menej. Mohlo by to viesť k ďalším stratám, ktoré sa odhadujú vo výške 10 % obratu bitúnkov/rozrábkarní. Vplyv by však z veľkej miery závisel od použitých postupov na určenie označovania pôvodu.

6.2.2. Konkurencieschopnosť, obchodné a investičné toky

Vplyv na konkurencieschopnosť a obchod v rámci EÚ/medzinárodný obchod v scenári 1 by bol minimálny.

Scenáre 2 a 3 by pravdepodobne mali tieto vplyvy na konkurencieschopnosť a obchod v rámci EÚ:

– Pravdepodobne by nastali zmeny v dodávateľskom reťazci, ktoré by ďalej viedli k segmentácii obchodu a zníženiu počtu sprostredkovateľov a počtu mäsových zložiek. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov považujú v skutočnosti za nákladovo efektívnejšie prispôsobiť dodávateľskú štruktúru (obstarávanie, veľkosti dávok, zníženie počtu sprostredkovateľov) ako zlepšenie vnútorných systémov vysledovateľnosti.

– Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov by pravdepodobne čelili vyšším cenám, keďže ich celková dodávateľská základňa by sa obmedzila.

– Počet predajní mäsových zložiek zmiešaného pôvodu alebo odrezkov/tuku by sa obmedzil.

– Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov používajúci mäsové zložky by boli negatívne zasiahnutí v porovnaní s prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov, ktorí nepoužívajú takéto zložky.

– Pravdepodobné sú zmeny obchodných tokov v rámci EÚ pre živé zvieratá, nespracované mäso a mäsové zložky.

– V scenári 3 by sa mohlo objaviť riziko segmentácie trhu potravinových výrobkov.

Scenáre 2 a 3 by pravdepodobne mali tieto vplyvy na medzinárodný obchod:

– Pravdepodobne by nastali zmeny zemepisnej štruktúry/objemu obchodných tokov medzi EÚ a tretími krajinami. V tejto súvislosti by sa prevádzkovatelia potravinárskych podnikov EÚ pravdepodobne presunuli smerom k dodávateľom EÚ, aby sa vyhli komplikáciám vyplývajúcim zo zloženého pôvodu v EÚ a v tretej krajine.

– Prevádzkovateľom potravinárskych podnikov z tretích krajín by pravdepodobne vznikli zvýšené náklady, najmä v scenári 3.

Tieto účinky by sa týkali najmä tretích krajín, ktoré v súčasnosti vyvážajú značné množstvá nespracovaného mäsa/mäsových zložiek do EÚ: Thajsko a Brazília v prípade hydiny a Brazília a Argentína v prípade hovädzieho mäsa. Rozsah účinkov však bude závisieť od platných vnútroštátnych ustanovení týkajúcich sa označovania pôvodu, ak nejaké existujú[20]. Dovozy bravčového mäsa a ovčieho mäsa na spracovanie fakticky neexistujú.

6.2.3. Administratívne zaťaženie podnikov

Scenár 1 by viedol k zanedbateľnému administratívnemu zaťaženiu a len pre podniky, ktoré uvádzajú pôvod konečnej potraviny, keď je tento pôvod odlišný od základnej mäsovej zložky. Celkové zaťaženie sa aj v scenári 2 odhaduje na zanedbateľné. V scenári 3 by však vnútroštátne administratívne zaťaženie mohlo viesť k zvýšeniu celkových výrobných nákladov o 8 až 12 %.

6.2.4. Zaťaženie verejných orgánov

Neočakáva sa, že scenár 1 by viedol k dodatočným nákladom na kontrolu okrem nákladov spôsobených všeobecným uplatňovaním článku 26 ods. 3 nariadenia.

V scenároch 2 (v menšej miere) a v scenári 3 sa však očakáva zvýšenie nákladov na kontrolu o 10 až 30 % v závislosti od úrovne podrobností požadovaných informácií o pôvode. Toto zvýšenie by bolo viac vo forme počtu potrebného personálu, zatiaľ čo v scenári 3 by toto zvýšenie mohlo zahŕňať viac času personálu, keďže náklady na dosiahnutie súladu sú založené hlavne na dokladových kontrolách. Ak sa finančné prostriedky pridelené kontrolným orgánom zo štátnych rozpočtov nezvýšia – čo sa zdá v dnešnom hospodárskom prostredí pravdepodobné – očakávané zvýšenie počtu potrebného personálu/času personálu by mohlo viesť k zníženiu frekvencie kontrol alebo k zmene priorít, čo by mohlo priniesť aj zvýšené riziko podvodu. Zaťaženie

[20] Napríklad sa zdá, že v Brazílii sú vysledovateľnosť a označovanie pôvodu v súčasnosti zabezpečené na úrovni krajiny na základe miesta pestovania a chovu.

verejných orgánov by sa však mohlo zmierniť, ak by sa zaviedli poplatky za vykonanie úradných kontrol.

6.2.5. Náklady pre spotrebiteľov a možný sociálny vplyv

Očakáva sa, že poskytovanie informácií o pôvode by malo viesť k zvýšeným nákladom, z ktorých odhadom 90 % by sa prenieslo na spotrebiteľov a len 10 % na výrobcov. Tieto percentuálne podiely môžu kolísať v závislosti od odvetvia, príslušnej krajiny a stupňa vertikálnej integrácie a trhovej koncentrácie.

V prípade scenára 1 nie je pravdepodobné, že by sa zvýšila celková cena. V prípadoch, keď sa však uvádza pôvod, zvýšené náklady by sa pravdepodobne preniesli na spotrebiteľov, čo by viedlo k výrobkom za vyššie ceny.

Scenáre 2 a 3 by pravdepodobne viedli k celkovému cenovému zvýšeniu spotrebiteľských cien, ktoré by boli vyššie v prípade scenára 3. Ako taký by scenár 3 – a v menšej miere scenár 2 – mohol viesť k zníženiu spotreby výrobkov s obsahom mäsa. Ďalšie sociálne dôsledky môžu byť aj takéto: segmentácia trhu spotreby mäsa; prispôsobenie obstarávateľských modelov; odstránenie sprostredkovateľov; a negatívny vplyv na zamestnanosť.

6.2.6. Vplyv na životné prostredie

Vplyv scenára 1 na životné prostredie by bol pravdepodobne minimálny. V obidvoch scenároch 2 a 3 by sa pravdepodobne zvýšili odpadové zložky, najmä v prípade odrezkov/tuku. Scenár 3 by zároveň stimuloval spotrebu výrobkov vyrábaných v blízkosti.

6.3. Výhody a nevýhody jednotlivých možností označovania pôvodu v scenároch 2 a 3

V tejto tabuľke je uvedené zhrnutie výhod a nevýhod jednotlivých možností označovania pôvodu zvažovaných v scenároch 2 a 3 (povinné označovanie pôvodu):

Možnosti v scenároch 2 a 3		**Výhody**	**Nevýhody**
Kategória I: mäsové prípravky/mechanicky separované mäso	Krajina, kde sa získala celá zložka alebo krajina poslednej zásadnej premeny (Colný kódex)	– Poskytuje spotrebiteľovi zmysluplné informácie. – Odrezky a tuk by sa mohli použiť ako zložky, keď sa pôvod určí ako krajina poslednej zásadnej premeny.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti. – V prípade viacerých pôvodov by vykonávanie mohlo byť náročné. – Odrezky a tuk by sa pravdepodobne nepoužívali ako zložky v prípadoch, keď sa ako pôvod určí miesto minimálneho chovu pred zabitím, vzhľadom na problémy súvisiace so skladovaním/vysledovateľnosťou.
	Miesto minimálneho chovu pred zabitím + miesto zabitia.	– Kladie väčší dôraz na pôvod príslušného mäsa, ak zložka nebola v celku získaná v jednej krajine.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti. – V prípade viacerých pôvodov by vykonávanie mohlo byť náročné. – Odrezky a tuk by sa pravdepodobne nepoužívali ako zložka, vzhľadom na problémy súvisiace so

			skladovaním/vysledovateľnosťou.
Kategória II: mäsové výrobky	Krajina, kde sa získala celá zložka alebo krajina poslednej zásadnej premeny (Colný kódex)	– V prípade použitia krajiny poslednej zásadnej premeny kladie väčší dôraz na miesto spracovania. – Technicky uskutočniteľné pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov. – V prípade viacerých pôvodov praktickejší. – Odrezky a tuk by sa mohli použiť ako zložka.	– V prípade použitia krajiny poslednej zásadnej premeny neposkytuje informácie o pôvode surovín.
	Miesto minimálneho chovu pred zabitím + miesto zabitia.	– Kladie väčší dôraz na pôvod príslušného mäsa, ak zložka nebola v celku získaná v jednej krajine.	– Neposkytuje informácie o mieste spracovania. – Dodatočné systémy vysledovateľnosti. – Mimoriadne náročný v prípade viacerých pôvodov. – Odrezky a tuk by sa pravdepodobne nepoužívali ako zložka, vzhľadom na problémy súvisiace so skladovaním/vysledovateľnosťou.
Kategória III: viaczložkové potraviny s mäsom, ktoré sa používa ako zložka	Krajina, kde sa získala celá zložka alebo krajina poslednej zásadnej premeny (Colný kódex)	– V prípade použitia krajiny poslednej zásadnej premeny kladie väčší dôraz na miesto spracovania. – Odrezky a tuk by sa mohli použiť ako zložka.	– V prípade použitia krajiny poslednej zásadnej premeny neposkytuje informácie o pôvode surovín. – Dodatočné systémy vysledovateľnosti. – Mimoriadne náročný v prípade viacerých pôvodov.
	Miesto minimálneho chovu pred zabitím + miesto zabitia.	– Kladie väčší dôraz na pôvod príslušného mäsa, ak zložka nebola v celku získaná v jednej	– Neposkytuje informácie o mieste spracovania. – Dodatočné systémy vysledovateľnosti. – Mimoriadne náročný v prípade viacerých pôvodov.

		krajine.	– Odrezky a tuk by sa pravdepodobne nepoužívali ako zložka, vzhľadom na problémy súvisiace so skladovaním/vysledovateľnosťou.

7. ZÁVER

Záujem spotrebiteľov o označovanie pôvodu mäsových zložiek je zjavne dosť veľký. Medzi jednotlivými členskými štátmi sú značné rozdiely, pokiaľ ide o preferencie spotrebiteľov a ich porozumenie informáciám o pôvode, a zároveň pokiaľ ide o úrovne motivácie/dôvodov pre tieto informácie. Napriek celkovo veľkému záujmu spotrebiteľov o označovanie pôvodu sa však označovanie pôvodu a) konzistentne umiestňuje za cenou a kvalitatívnymi/zmyslovými aspektmi, pokiaľ ide o najdôležitejšie faktory ovplyvňujúce výber spotrebiteľov, a b) neodráža (sa) v relevantnej „ochote spotrebiteľov platiť“; pri nárastoch cien o menej ako 10 % „ochota spotrebiteľov platiť“ klesá o 60 – 80 %.

Uskutočniteľnosť a vplyv označovania pôvodu závisia vo veľkej miere od povahy a použiteľných spôsobov a zároveň od povahy príslušných výrobkov. Na účely tejto správy sa skúmali tri scenáre:

– scenár 1 – zachovanie označovania pôvodu na dobrovoľnom základe;

– scenár 2 – zavedenie povinného označovania pôvodu založené na a) EÚ/mimo EÚ alebo b) krajina EÚ/tretia krajina;

– scenár 3 – zavedenie povinného označovania pôvodu s uvedením členského štátu alebo tretej krajiny.

V scenári 1 by prevádzkovateľom potravinárskych podnikov nevznikli žiadne prídavné prevádzkové úlohy, keďže prevádzkové náklady, vplyv na obchod v rámci EÚ a na medzinárodný obchod, administratívne zaťaženie, zaťaženie verejných orgánov, zvýšené náklady prenesené na spotrebiteľa by boli na minimálnej úrovni. Neposkytoval by však plne uspokojivé riešenie požiadavky spotrebiteľov na informácie o pôvode.

Scenár 2 (v menšej miere) a aj scenár 3 by sa zaoberali potrebou spotrebiteľov týkajúcu sa informácií o pôvode, pričom by priniesli prevádzkové výzvy a vyžadovali by si radikálne zmeny v potravinovom reťazci, Scenár 2 sa považuje za jednoduchšie uskutočniteľný ako scenár 3. Patria sem najmä:

Scenár 2 by uspokojil požiadavku spotrebiteľov na informácie o pôvode, ale mohol by sa považovať za príliš všeobecný a nehodný zvýšenia ceny vyplývajúceho z dodatočných prevádzkových nákladov pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov (v rozsahu od zanedbateľného zvýšenia až do 25 %). V súvislosti s konkurencieschopnosťou a obchodom by zmeny v dodávateľskom reťazci mohli viesť k segmentácii obchodu a zníženiu počtu sprostredkovateľov a počtu mäsových zložiek. **P**okiaľ ide o medzinárodný obchod, tento scenár by pravdepodobne mohol zmeniť obchodné toky s rizikom, že prevádzkovatelia potravinárskych podnikov EÚ by sa pravdepodobne presunuli smerom k dodávateľom EÚ, a vytvoriť dodatočné náklady pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov tretej krajiny. Zatiaľ čo administratívne zaťaženie pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov sa

odhaduje ako zanedbateľné, očakáva sa, že zaťaženie verejných orgánov sa zvýši o 10 – 30 %.

Scenár 3 by na jednej strane spotrebiteľom poskytol zmysluplné informácie, vzhľadom na to, že majú z veľkej časti záujem dozvedieť sa viac o pôvode mäsa v prípade všetkých troch skupín výrobkov na báze mäsa, a na druhej strane by pravdepodobne znamenal dodatočné náklady pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, čo by malo za následok nárasty cien v závislosti od povahy príslušnej(-ých) mäsovej(-ých) zložky(-iek) a konečného výrobku, ktoré by mohli mať vplyv na spotrebu. Dodatočné prevádzkové náklady pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov v rámci tohto scenára by sa pravdepodobne pohybovali od +15 – 20 % do 50 %. Pokiaľ ide o konkurencieschopnosť a obchod, by bol vplyv podobný ako vplyv v rámci scenáru 2, hoci výraznejší. Dodatočné administratívne zaťaženie by mohlo viesť k zvýšeniu celkových výrobných nákladov o 8 až 12 %, zatiaľ čo administratívne zaťaženie pre verejné orgány by bolo pravdepodobne vyššie ako v rámci scenára 2. Ak sa finančné prostriedky pridelené kontrolným orgánom zo štátnych rozpočtov nezvýšia, čo je v súčasnom hospodárskom prostredí prevažujúcou tendenciou, je pravdepodobné, že sa zníži frekvencia kontrol alebo nastane zmena priorít. Možné zavedenie poplatkov za vykonávanie úradných kontrol by mohlo zmierniť náklady na úradné kontroly.

Komisia zastáva názor, že všetky možné scenáre predstavujú výhody/nevýhody, o ktorých je potrebné podrobne diskutovať s Radou a Európskym parlamentom. Na základe týchto diskusií Komisia zváži, aké ďalšie vhodné kroky by sa mali prijať, ak je ich potrebné prijať. Môže to v prípade potreby zahŕňať predloženie legislatívneho návrhu na regulovanie označovania pôvodu mäsa, ktoré sa používa ako zložka v potravinách.